

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

29. april 2023
2023 - 5339
sasisa

Europa-Kommissionens meddelelse for EU's konkurrenceevne på lang sigt efter 2030 (KOM (2023) 168)

Nyt notat.

1. Resume

Kommissionen offentliggjorde den 6. marts 2023 meddelelsen for EU's konkurrenceevne på lang sigt efter 2030. Meddelelsen har til formål at sætte en retning for, hvordan EU's langsigtede konkurrenceevne kan styrkes, og kommer på opfordring fra Det Europæiske Råd. I meddelelsen foreslår Kommissionen at arbejde ud fra ni fokusområder, herunder et vel-fungerende indre marked, adgang til privat kapital og investeringer, offentlige investeringer og infrastruktur, forskning og innovation, energi, cirkularitet, digitalisering, uddannelse og færdigheder, samt handel og åben strategisk autonomi. For hver af disse fokusområder opridses overordnede prioriteter og der formuleres nøgleindikatorer med tilhørende målsætninger. Dertil vil Kommissionen generelt forsøge at skabe bedre rammevilkår for vækst i EU. Meddelelsen indeholder ikke konkrete initiativer eller forslag til lovgivning.

Regeringen hilser meddelelsen velkommen og støtter fuldt ud ambitionen om at styrke EU's langsigtede konkurrenceevne. Regeringen finder det vigtigt, at EU i tillæg til håndteringen af de kortsigtede udfordringer anlægger en pro-aktiv tilgang til at fremtidssikre den europæiske økonomi. Regeringen støtter Kommissionens intention om at forbedre de generelle rammevilkår i form af et holistisk fokus på indsatser inden for de ni fokusområder. Dertil støtter regeringen ambitionen om, at den samlede lovgivningsramme i højere grad fremmer vækst. Regeringen efterlyser imidlertid et højere ambitionsniveau fra Kommissionen i form af nye initiativer, der reelt bidrager til at fremme langsigtet vækst og produktivitet i EU.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen (Kommissionen) har den 16. marts 2023 offentliggjort meddelelsen "EU's konkurrenceevne på lang sigt efter 2030". Den danske sprogversion blev modtaget den 11. april 2023.

Meddelelsen kommer som opfølgning på, at Det Europæiske Råd i december 2022 opfordrede Kommissionen til i begyndelsen af 2023 at fremsætte en strategi for at øge EU's konkurrenceevne og produktivitet. Opfordringen blev begrundet med, at der udover kortsigtede tiltag er behov for, at EU tager de langsigtede udfordringer op, herunder særligt vækst- og innovationskløften mellem Europa og globale konkurrenter.

Meddelelsen blev fremsat sammen med Kommissionens meddelelse for 30-året for det indre marked. Endvidere blev meddelelsen lanceret samme dag, som Kommissionen lancerede to nye forslag til henholdsvis en forordning om en CO₂-neutral industri (Net Zero Industry Act) og en forordning om kritiske råstoffer (Critical Raw Materials Act).

Endelig skal meddelelsen ses i lyset af, at Kommissionen den 1. februar 2023 fremlagde en industriplan for den europæiske grønne pagt, og at Kommissionen den 9. marts 2023 vedtog nye midlertidige krise- og omstillingsbestemmelser for statsstøtte med henblik på at fremme støtteforanstaltninger i sektorer afgørende for den grønne omstilling.

3. Formål og indhold

Formålet med meddelelsen er at sætte en retning for, hvordan EU's langsigtede konkurrenceevne kan styrkes, da de seneste års krisehåndtering og reaktive tiltag ikke understøtter en produktiv og fremtidssikret økonomi.

Meddelelsen består af tre dele:

1. EU's konkurrenceevne i dag
2. Fremme af konkurrenceevne udover 2030
3. Vækstskabende rammevilkår.

1. EU's konkurrenceevne i dag

EU er blandt de tre største økonomier i verden. Samtidig viser udviklingen siden midten af 1990'erne, at den gennemsnitlige stigning i produktivitet har været mindre end i andre store økonomier. Endvidere viser analyser, at EU ikke er på niveau med andre dele af verden inden for nøgleteknologier. Den grønne og digitale omstilling fremhæves som vigtige katalysatorer for vækst og modernisering af EU's økonomi.

2. Fremme af konkurrenceevne udover 2030

For at fremme EU's langsigtede konkurrenceevne foreslår Kommissionen at arbejde ud fra følgende ni fokusområder. For hvert område opridses overordnede prioriteter, og der formuleres nøgleindikatorer med tilhørende målsætninger.

1. Et velfungerende indre marked

Det indre marked skal udbygges særligt ift. tjenesteydelser, idet øget integration på det indre marked er det mest omkostningseffektive tiltag for at fremme EU's produktivitet. De foreslåede nøgleindikatorer er *niveauet af integration i det indre marked samt omfanget af manglende overensstemmelse målt ved indledte traktatbrudsprocedurer*.

2. Adgang til privat kapital og investeringer

Kapitalmarkedsunionen skal uddybes, bankunionen skal fuldføres, og i det hele taget skal EU's lovgivningsmæssige rammer for beskattning og finansielle tjenesteydelser videreudvikles. De foreslåede nøgleindikatorer er *private investeringer som andel af BNP* samt *venturekapitalinvesteringer som andel af BNP*.

3. Offentlige investeringer og infrastruktur

EU's ramme for økonomisk styring skal reformeres, så de finanspolitiske regler tager højde for den nye økonomiske og geopolitiske virkelighed. Dertil skal EU's transport-, energi- og netværksinfrastruktur moderniseres. Den foreslåede nøgleindikator er *offentlige investeringer som andel af BNP*.

4. Forskning og innovation

Skatteincitamenter, offentlig-private partnerskaber og støtte til stor-skalaprojekter skal bidrage til at mindske risikoen ved at investere i innovation, særligt inden for nøgleområder som klimaneutrale teknologier, bioteknologi og digitale teknologier. De foreslåede nøgleindikatorer er *investeringer i forskning og udvikling som andel af BNP* samt *antallet af patentansøgninger*.

5. Energi

Hurtig udrulning af vedvarende energi, digitalisering af energisystemet samt bedre energilagringsfaciliteter skal bidrage til at sikre stabilt og sikkert udbud af energi til betalige priser. De foreslåede nøgleindikatorer er *andel af energi fra vedvarende kilder* samt *strømpriser for ikke-husholdningsforbrugere*.

6. Cirkularitet

EU's økonomi skal være mere cirkulær. De kommende regler for miljøvenligt design for bæredygtige produkter og det digitale produktpas skal bidrage hertil. Den foreslåede nøgleindikator er *andel af genanvendt materiale ud af det samlede materialeforbrug*.

7. Digitalisering

Øget digitalisering skal opnås gennem udbredelse af digitale værktøjer i hele økonomien og støtte til EU's globale lederskab inden for

digitale nøgleteknologier som kunstig intelligens, kvante, mikroelektronik, web 4.0, VR og cybersikkerhed. De foreslåede nøgleindikatorer er *anvendelsen af digitale teknologier i SMV'er (digital intensitet)* samt *anvendelsen af digitale teknologier i virksomheder*.

8. Uddannelse og færdigheder

Færdigheder skal udvikles og anerkendes som nøglen til at tiltrække kvalitetsjob. Derudover skalkvinder, unge og tredjelandsborgeres deltagelse på arbejdsmarkedet øges, og erhvervsuddannelser skal fremmes. De foreslåede nøgleindikatorer er *omfanget af voksne under uddannelse eller i praktik, beskæftigelsen for voksne* samt *antallet af specialister inden for informations- og kommunikationsteknologi*.

9. Handel og åben strategisk autonomi

EU skal fortsat udbygge handelssamarbejdet med lande uden for EU og dermed åbne nye markeder for europæiske virksomheder. Samtidig skal der sikres fair handelsbetingelser, og risici skal adresseres med målrettede indsatser. Den foreslåede nøgleindikator er *handel med resten af verden som andel af BNP*.

3. *Vækstskabende rammevilkår*

I tillæg til de ni fokusområder vil Kommissionen arbejde aktivt mod at skabe lovgivningsmæssige rammer, der i højere grad understøtter vækst. Dette dækker over en række initiativer, heriblandt en strømlining af virksomheders rapporteringsforpligtelser og en reduktion af de administrative byrder, en mere innovationsvenlig tilgang til lovgivning og bedre anvendelse af solnedgangs- og evalueringsklausuler. Til at monitorere det samlede byrdestryk for virksomheder foreslås en nøgleindikator vedrørende *hvor nemt det er for virksomheder at overholde lovgivningen*.

Den samlede monitorering af de udpegede nøgleindikatorer vil ske via eksisterende værktøjer, såsom Kommissionens offentliggørelser af data for implementeringen af regler på det indre marked, der måler EU-medlemslandenes indsats og præstation vedrørende rettidig og korrekt implementering. I forlængelse heraf opfordres Rådet og Europa-Parlamentet til med jævne mellemrum at gøre status over fremskridt i forhold til nøgleindikatorerne.

4. **Europa-Parlamentets udtalelser**

Europa-Parlamentet har ikke forholdt sig til meddelelsen.

5. **Nærhedsprincippet**

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Meddelelsen har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Kommissionens meddelelse har ikke i sig selv konsekvenser for dansk ret. Indholdet i meddelelsen kan dog senere blive udmøntet i konkrete retsakter, der kan medføre konsekvenser for dansk ret. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering af dette ved fremsættelsen af sådanne retsakter.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv samfundsøkonomiske eller statsfinansielle konsekvenser. Indholdet i meddelelsen kan dog senere blive udmøntet i konkrete retsakter, der kan medføre økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering af dette ved fremsættelsen af sådanne retsakter.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen har ikke konsekvenser for beskyttelsesniveauet og medfører ikke i sig selv administrative konsekvenser for dansk erhvervsliv. Indholdet i meddelelsen kan dog senere blive udmøntet i konkrete retsakter, der kan medføre konsekvenser for beskyttelsesniveauet og erhvervslivet. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering af dette ved fremsættelsen af sådanne retsakter.

8. Høring

Meddelelsen har været sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist for bemærkninger den 11. april 2023. Der er indkommet høringssvar fra Dansk Metal, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Rederier, F&P, Dansk Erhverv og Danske Maritime.

Dansk Metal bemærker, at deres medlemmer har stor gavn af adgangen til det indre marked og peger på, at tre ud af fire af deres tillidsrepræsentanter er enige i, at adgangen til EU's indre marked er en gevinst for virksomheden. Videre bemærker Dansk Metal, at det indre marked skaber arbejdspladser og øger velstanden i Danmark.

Dansk Metal deler Kommissionens ambition om at styrke det indre marked på lang sigt og påpeger, at det indre marked er en stor gevinst for de faglærte i industrien og skal selvfølgelig også være det i fremtiden. På den baggrund er Dansk Metal positive over for, at Europa-Kommissionen med meddelelserne sætter fokus på at styrke det indre marked.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) ser positivt på EU-Kommissionens fornyede fokus på europæiske virksomheders konkurrenceevne, som meddelelsen giver udtryk for. DA genkender de udfordringer, som EU-Kommission påpeger, navnlig Ruslands krig i Ukraine og høje energipriser, der har påvirket europæiske virksomheder langt mere end disses amerikanske og kinesiske konkurrenter.

DA påpeger, at god konkurrenceevne og gode sociale forhold ikke bør betragtes som to forskellige forhold, men derimod skal ses gensidigt afhængige og uadskillelige. Mens sociale forhold naturligvis er en forudsætning for konkurrencedygtige og innovative virksomheder, gælder det i lige så høj grad, at konkurrencedygtige virksomheder er forudsætningen for gode sociale forhold. Således bør man også tage udgangspunkt i virksomheders konkurrenceevne, når man arbejder for at realisere målsætninger under den europæiske sociale søjle. Stærke virksomheder er, som det nævnes i meddelelsens allerførste linjer, den samfundsmotor, der kan drive grundlæggende forandring af vores samfund, og derfor er det, uanset hvilke politiske mål man sigter at opnå, afgørende, at virksomheder har rimelige forudsætninger for at begå sig på globale markeder.

Det er for DA positivt, at Kommissionen sætter fokus på udfordringen med relevante kompetencer via det europæiske år for færdigheder 2023. Der er allerede nu store udfordringer med at finde kompetent arbejdskraft, og udfordringen forventes at stige i takt med, at den grønne og digitale omstilling tager fart. Dog er det vigtigt, at Kommissionen ikke lægger op til én samlet tilgang for alle EU-27 medlemslandene, og at Kommissionens forslag tager højde for medlemslandenes arbejdsmarkeder, aftaler og uddannelsessystemer.

Endelig mener DA, at meddelelsen undervurderer betydningen af europæiske virksomheders regulatoriske rammevilkår for konkurrenceevne. Et klart, proportionelt og håndterbart juridisk landskab er en forudsætning for europæiske virksomheders job- og værdiskabelse, og EU-Kommissionen bør intensivere sin hensyntagen dertil.

Danske Rederier støtter fuldt ud fastlæggelsen af en langsigtet, fremtids-sikret, veldefineret og koordineret EU-ramme, der understøtter vel-fungerende og konkurrencedygtige virksomheder, der er i stand til at konkurrere på det globale marked med attraktive jobs samt sætter høje globale standarder.

For Danske Rederier er planlægningen af infrastrukturen og produktionen og dermed tilgængeligheden af nye klimavenlige brændstoffer i Europa et centralt element i at indfri klimaambitionerne for EU og for den europæiske skibsfart.

Overordnet mener Danske Rederier, at vi har brug for en styrket europæisk skibsfart – både den globale flåde, der sikrer forsyning og handel, og den europæiske flåde, der binder EU sammen i blå motorveje. Konkret gøres dette ved følgende udrulning af de alternative brændstoffer, deres tilgængelighed og infrastruktur i EU's havne – herunder sikre et indre marked for transport 7/9 af CO2 og multimodale faciliteter til håndtering af CO2. Med en grøn omstilling er nærskibsfarten i en stærkere position til at sikre bæredygtig transport, hvilket bør indgå i en revision af EU's multimodale strategi for bæredygtig og intelligent mobilitet.

Danske Rederier støtter overordnet Kommissionens arbejde med industripolitik, herunder resiliens og strategisk autonomi. Det er dog vigtigt at fastholde og arbejde for internationale aftaler og international handel, herunder nærmarkederne til EU. Skibsfarten er en international sektor, der reguleres iht. IMO, og derfor er det for skibsfarten essentielt, at den digitale og grønne omstilling stadig ses i et internationalt handelsperspektiv og ikke kun i et EU-perspektiv. Samtidig er det afgørende, at strategisk autonomi ikke udvikler sig i en ubegrundet protektionistisk retning til skade for den overordnede positive økonomiske udvikling. Flere internationale leverandører kan være en måde at sikre dette på linje med sikring af produktion af udvalgte helt essentielle produkter i EU.

Danske Rederier ser positivt på Kommissionens fokus på kvalifikationer og uddannelse fsva. behovet for kvalificeret arbejdskraft inden for håndtering af de behov, der opstår med den grønne omstilling indenfor bl.a. skibsfart. I særdeleshed inden for offshore vind, forudser vi at der vil opstå flaskehalse ifm. kvalificeret arbejdskraft inden for skibsfarten. Danske Rederier har allerede iværksat uddannelsesinitiativer, der netop adresserer dette.

F&P støtter bestræbelserne på at forbedre EU's konkurrenceevne og mener, at fokus bør være på værdiskabende rapportering og erhvervslivets konkurrenceevne til gavn for forbrugeren. F&P understreger vigtigheden af de europæiske aftaler såsom RePowerEU, Green Deal Industrial Plan og Net Zero Industry Act for at skabe gode rammevilkår for den grønne omstilling. F&P byder et kommende initiativ om at reducere virksomhedernes rapporteringsbyrde med op til 25 pct. velkommen, og opfordrer den danske regering til at omfavne dette nye initiativ og igangsætte et nationalt arbejde med at afdække, hvilke ikke-værdiskabende rapporteringskrav, der kan afvikles.

Dansk Erhverv støtter grundlæggende Kommissionen ambition om at sikre Europas konkurrenceevne på lang sigt. Dansk Erhverv glæder sig over det, der er opnået, men er samtidig bekymret for udviklingen for EU's langsigtede konkurrenceevne. Dansk Erhverv mener, at der er behov for at

bygge videre på de styrkepositioner, som Europa har, samtidigt med at EU's konkurrencedygtighed sikres – både globalt og i lyset af den nuværende geopolitiske situation.

Dansk Erhverv finder det afgørende, at man sikrer fremtidssikret, veldefineret, forudsigelig, proportional og koordineret lovgivning, samt gode rammevilkår, der gør danske og europæiske virksomheder konkurrencedygtige på verdensmarkedet.

Dansk Erhverv finder, at Kommissionens udpegede nøgleindikatorer er forholdsvis uklare, og at de bør konkretiseres og følges af mere præcise mål og specifikke tiltag. En enkelt undtagelse udgør dog det konkrete mål om at lette rapporteringsbyrderne på grøn, digital og økonomisk rapportering med 25 %. Dansk Erhverv mener, at dette er positivt og så gerne at øvrige nøgleindikatorer indeholdt lignende konkrete mål.

Danske Maritime støtter intentionerne i Kommissionens meddelelse om EU's langsigtede konkurrenceevne, herunder især om en bæredygtig konkurrenceevne, økonomisk sikkerhed og åben strategisk autonomi. Danske Maritime ser meddelelsen som et solidt skridt på vejen til at bevare EU's konkurrenceevne, men i lyset af det, der er foregået de seneste år, så kan vigtigheden ikke understreges tilstrækkeligt – inden for den maritime industri taber EU terræn, og derfor er intentionerne med meddelelsen i Danske Maritimes perspektiv helt rigtigt set, og at der bliver arbejdet effektivt videre på det grundlag kan ikke gå for hurtigt.

Både skibsfart og skibsbygning er globale erhverv. Hvor skibsbygning foregår, afhænger primært af pris og dernæst af kvalitet.

Som beskrevet af EU Rådets Analyse & Research Team i publikationen benævnt ”THE EU: FROM MARITIME ACTOR TO SEA POWER” fra februar 2023, er EU ikke længere den globale maritime aktør, som Europa engang var. På skibsbygningsområdet har udflytningen af en lang række Europæiske værfter til Asien medført, at såvel industriel kapacitet som kompetenceniveau ikke længere er det samme.

Europa er dog takket være en lang række innovative teknologivirksomheder fortsat globalt førende inden for en lang række typer af udstyr til skibe, fra design af motorer til nye brændstoffer, til røgrensning, pumper, bundmaling til redningsflåder og højteknologiske sensorer. Men Europas maritime konkurrenceevne inden for udstyr er ikke en given ting. Covid-krisen medførte en kraftig opbremsning inden for krydstogtindustrien – som var blandt de sidste områder, hvor europæiske værfter fortsat havde en stor markedsandel. Under Covid svandt Europas andel af global skibsbygning fra ca. 5 % til kun lidt over 1 %. Det er et kritisk lavpunkt, som er

nødvendigt at tage alvorligt. For hvis skibsbygning forsvinder fra Europa, forsvinder også de europæiske maritime udstyrsleverandørers mulighed for at teste og afprøve teknologi i Europa, uden at asiatiske konkurrenter kan se med over skulderen. Afprøvning af ny maritim teknologi i Europa er ikke mindst vigtigt for Europas maritime SMVer og start-ups. For Danmarks vedkommende er vi på nuværende tidspunkt i gang med at miste produktionen af færger til Asien, og som tendenserne er, så følger produktionen af specialskibe. Så balancegangen er herudover at sikre vores marked for specialskibskonstruktion og bygning uden at forvride den interne europæiske konkurrence.

Det er af stor betydning for den maritime industri, at Europas konkurrenceevne forbliver høj, og samtidig er det også af stor betydning for Europa, at Europa fortsat har en innovativ og produktiv maritim industri.

Danske Maritime støtter således intentionerne i Kommissionens meddelelse om EU's langsigtede konkurrenceevne, herunder især om en bæredygtig konkurrenceevne, økonomisk sikkerhed og åben strategisk autonomi.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke konkrete oplysninger om andre medlemsstaters holdninger til selve meddelelsen eller de enkelte målsætninger og indsatsområder. Der forventes bred opbakning på tværs af medlemsstaterne til at styrke EU's langsigtede konkurrenceevne, men med forskellige holdninger til balancen mellem indførelsen af aktive industripolitiske tiltag, såsom statsstøtte og hensynet til, at disse ikke må fordreje globale konkurrencevilkår. Dertil er det forventningen, at nogle medlemsstater vil være skuffede over ambitionsniveauet i meddelelsen med henvisning til, at nye tiltag, der reelt vil styrke EU's langsigtede konkurrenceevne, ikke er inkluderet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser meddelelsen velkommen og støtter fuldt ud ambitionen om at styrke EU's langsigtede konkurrenceevne. Regeringen finder det vigtigt, at EU i tillæg til at håndtere kortsigtede udfordringer anlægger en proaktiv tilgang til at fremtidssikre den europæiske økonomi gennem initiativer, der bidrager til øget vækst og produktivitet. Regeringen anser et stærkt indre marked og åben økonomi som det primære redskab til at sikre EU's velstand og globale indflydelse. Regeringen efterlyser imidlertid højere ambitionsniveau fra Kommissionen i form af nye initiativer, der reelt bidrager til at fremme langsigtet vækst og produktivitet i EU.

Regeringen deler Kommissionens vurdering af, at gode vækst- og konkurrence vilkår er afgørende for den europæiske økonomi – såvel som for

dansk økonomi. Det indebærer blandt andet, at kvaliteten i erhvervsrettet lovgivning sikres, og at den samlede mængde af erhvervsøkonomiske byrder mindskes.

Regeringen mener, at frihandel gavner Danmark, og at Danmark skal spille en aktiv rolle for at fjerne handelsbarrierer og øge global samhandel. Regeringen finder, at EU bør have fokus på en robust handelspolitik, og at EU i den forbindelse indgår strategiske partnerskaber med ligesindede lande med henblik på at understøtte europæiske forsyningskæder og sikre adgangen til strategisk vigtige materialer og råstoffer.

Regeringen er enig i, at målsætninger og løbende monitorering af udviklingen gennem udvalgte indikatorer kan spille en oplysende rolle i forhold til at fremme relevante og evidensbaserede initiativer. Samtidig finder regeringen, at man i den forbindelse bør være påpasselig med politisk at fastsætte meget specifikke mål for, hvordan økonomien skal udvikle sig. Dette skyldes, at ændringer kan være affødt af naturlige markedsudviklinger, eksempelvis i forhold til innovation og teknologiudvikling. Endelig finder regeringen, at der bør sikres synergier til og undgås overlap med eksisterende monitoreringsrammer på EU-plan.

Regeringen finder, at cirkularitet er en vigtig del af industriens fortsatte konkurrenceevne og støtter Kommissionens intention om at fremme brug af digitale teknologier til at følge, spore og kortlægge elementer i værdikæder.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at bioteknologi er vigtig ift. nye teknologier, der har et stort potentiale og bred økonomisk relevans. Bioteknologi kan spille en væsentlig rolle i forhold til alternativer til mindre miljø- og klimarigtige produkter og omstilling inden for bl.a. fødevaresektoren, landbruget, sundhed og det maritime område.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.